

Byvandring Nørresundby

Turen starter fra Nørresundby Sejlklubs klubhus. Gå af Strandgade og over Vesterbrogade og du kommer til

1. Torvet. Nørresundby Rådhus og apotek

Arkitekt:

Søren Christian Larsen

Nørresundbys tidligere rådhus blev opført i 1937 som den centrale del af et trefløjet anlæg, der også indeholder apotek og posthus i sidefløjene. Projektet blev udarbejdet allerede i 1921 efter en arkitektkonkurrence, hvorefter apotek og posthus blev bygget i 1922 og 1927.

Rådhuset skiller sig ud som den største bygning for enden af Nørresundby Torv. Den er i tre etager med afvalmet tegltag og fremhævet midterparti, hvor den tidligere byrådsal markerer sig i øverste etage med fire høje franske døre.

Konkurrenceprojektet havde et stærkere nyklassicistisk udtryk, men i sin endelige form fik rådhuset et mere nøgternt præg af 1930'ernes saglighed. Trods denne holdningsændring er nyklassicismen synlig i behersket form facadekompositionen, i gesimserne omkring vinduerne og dørene og i den gulgrå, pudsede facade.

Det blev et fast formet bygningsanlæg, der fik indflydelse på flere andre efterfølgende provinsråduse.

Funktionen som rådhus ophørte i 1970, da Nørresundby Kommune blev sammenlagt med Aalborg.

På rådhusets mur er opsat et keramisk relief, "Jylland" udført 1938-39 af billedhugger O. Stæhr-Nielsen og keramikker Nathalie Krebs og forestiller en kvindeskikkelse udformet over Jyllands konturer, som på den ene arm bærer en båd (færgebåden fra byvåbnet), således at dennes placering svarer til Nørresundbys beliggenhed.

Under figuren er byvåbnet anbragt.

Forsæt forbi Det gamle rådhus til højre af Gl. Østergade til

2. Museet. Bryggergården. Gl. Østergad 8.

Bryggergården er Nørresundbys ældste beboelseshus, opført i 1791 efter en brand.

Genopført i en blanding af barok- og rokokostil med en karakteristisk facadeudsmykning, inspireret af købstædernes herskabshuse.

Gården havde andel i færgeriet over Limfjorden og havde dermed også rejsestald og gæstgiveri. Bryggergården har fået sit navn efter bryggeriet Skandia, der havde til huse her fra 1855-1940.

Huset blev i 1973 indrettet til museum for købstaden Nørresundby.

Stuerne rummer historiske interiører fra det 19. århundrede, en samling fotografier og malerier med lokale motiver, en mindestue for Den Kommunale Forvaltning med portrætter af herredsfogeder, borgmestre og byråd, en permanent tekstsamling samt en samling af model- og flaskeskibe, bl.a. en model af rofærgen "Aalborg af Sundby". Skiftende udstillinger.

Forsæt videre til

3. Huset på bakken. Gl. Østergade 10.

Huset er opført i ny-klassicistiske stil med en stor central midtergavl. Det har været nedbrændt et par gange. Den første gang i 1791 er det genopbygget på den oprindelige sokkel (sylesten). Det var en af de få bygninger, som overlevede den store brand i Nørresundby i 1865. Huset kaldtes på et tidspunkt for "Faderen, Sønnen Og Helligånden" fordi det var bolig for borgmesteren, kærner og kordegnekantor.

Forsæt af Gl. Østergade og tag af til venstre af Skt. Peders Gade til 3 eller tag en afstikker ad Galstersgade til Skansen. Undervejs passerer du arbejderhusene i Bondropsgade

3a. Arbejderhusene i Bondropsgade:

Fabrikant Julius Galster, var en driftig og god mand for Nørresundby, han viste sig også som en fremskridtsvenlig mand og en god arbejdsgiver, han ønskede, at skabe nogle gode forhold for sine ansatte og allerede i 1853 oprettede han som noget helt nyt både sygekasse, bageri og brugsforening, hvor arbejderne kunne handle til rimelige priser, og i 1856 opførte han en række arbejderboliger i Bondrops gade, som stadigvæk eksisterer, men er selvfølgelig blevet restaureret. Området blev tidligere kaldt Arabien.

3b. Skansen

Skansen er 375 år gammel. Men det er der ingen, der tænker på i dag, hvor den er blevet til lystanlæg og en herlig oase her på solsiden. - Der er stadig levn af de gamle og skanser på det 50 m høje Sundby Bjerg.

Militærstrategisk er stedet indlysende, for herfra havde man udsynet over store dele af limfjordsområdet inklusive Aalborg. Det var de kejserlige besættelsestropper, anført af den tyske general Wallenstein, der i 1628 anlagde skanserne. Året efter blev der fred - for en stakket frist - for 14 år senere kom de svenske tropper og gjorde brug af stedet. Den kendte Lars Dyrskjød rejste vendelboerne til kamp mod besættelsesmagten, men ak - svenske kugler tog livet af ham og mange andre. Og Lars Dyrskjød var bestemt ikke nogen årsunge. Han var 84, da han blev dræbt. Man kan se mindestenen for ham på Skansen. Svenskekrigen i 1657-58 holdt danskerne en tidlang stand her, og kunne forhindre, at svenskerne satte over Limfjorden ved Aalborg. De tog i stedet over helt ude ved Agger Tange, og efter den store omvej kunne de langt om længe indtage Skansen. Også i krigen i 1864 befæstede danskerne stedet, og under sidste verdenskrig holdt tyskerne til på "bjerget", men derefter har idyllen fået lov til at råde.

Dyrskjød-stenen rejst af Sundby Folk og Historisk Samfund 1950.

Træskulpturen "Skytsenglen"

udført i 2002 af trækunstneren Jeppe Stig Vestergaard .

Foran figuren er anbragt en bronzeplade med teksten "Skytsenglen er Skansens beskytter".

4. Nørresundby Kirke. Sankt Peders Kirke. Skt Peders Gade 36

Kirken er opført 1140-1160. Den består af skib og kor med tilbygget sakristi, tårn mod vest og to korsfløje mod syd og nord, til hvilken sidste der er føjet en skriftestolsbygning. Af gamle bestanddele er nu kun koret og tårnet tilbage; hele midterpartiet med de store korsfløje er fra ny tid. Oprindeligt har kirken, der første gang nævnes 1219, kun bestået af skib og kor, muligvis med absis, opført i romansk tid af hugne granitkvadre. På korets nordside findes et lille, nu tilmuret, romansk vindue, og i det indre er korbuen bevaret med profilerede kragbånd.

Kirken led hårdt under svenskekrigene i 1600-tallet og blev gentagne gange istandsat. 1680 opførtes mod nord en anelig sidefløj, og 1764 lod præsten Knud Christensen Schott sakristiet føje til koret, overvejende opført af hugne granitkvadre. Kirken er i tidens løb undergået store ombygninger. Således er store partier af kormuren omsat fra grunden; på tårnets sydside henviser årstallet 1832 i murankre til en skalmuring; 1887-88 foretoges en omfattende restaurering, hvorved der blandt andet indlagdes nyt bjælkeloft i skibet. Endelig foretoges 1897-98 under ledelse af kongelig bygningsinspektør Hack Kampmann en stor ombygning for at skaffe mere plads. Hele det gamle skib med våbenhus og sidefløj forsvandt; det nye skib, der ligesom dets forgænger fik bjælkeloft, blev gjort 7,5 meter bredere, og de anelige korsfløje, hver med tre kamtakkede, sammenbyggede gavle, opførtes; i korsfløjene, der åbner sig ind til skibet med tre rundbuer, opsattes store pulpitter; samtidig opførtes ved nordre korsfløj en tresidet afsluttet skriftemålsbygning.

Tårnet

I slutningen af middelalderen tilføjedes, væsentlig af gule mursten, det anelige tårn, hvis hvælvede underrum forbandtes med skibet ved en smal, spidsbuet arkade.

Forsæt af Lindholmsvej, tag evt. en afstikker til Lindholm Kridtgrav, som er levninger fra cementtids, og gravpladsen Lindholm Høje. Ellers forsæ ad Lindholmsvej til Frederik Raschs vej og dreje til venstre ned til 5. Urtehaven.

4a. Lindholm Kridtgrav

Kridtgraven er ca. 40 m dyb. Her blev der gravet kridt til Andels cementfabrikken, der lå på Lindholm Brygge. Kridtet blev transporteret i svævebane over Thistedvej og ned til fabrikken. I dag er fabriksbygningerne et TAMU center, hvor der uddannes i 5 uddannelsesområder. Træ, Metal, Byg, Rengøring og indenfor køkken området.

5. Urtehaven.

Urtehaven findes på Frederik Raschs Vej 9 i Nørresundby. Det er en 11.000 kvadratmeter stor læge- og krydderurtehave, der er tilgængelig for offentligheden. Der findes over 300 forskellige læge- og krydderurter i urtehaven, og flere forskellige sjældne træer og buske, som ikke normalt findes i Danmark.

Urterne i urtehaven er flotte, farvestrålende, kraftigt duftende og nogle af urterne er meget specielle af udseende, så der er god mulighed for at få en dejlig sanselig oplevelse ved et besøg. Der er stille og roligt, og man kan se hvordan forskellige fugle og insekter flyver rundt blandt de mange urter.

Flere steder i urtehaven, er der bænke, og nogle steder også borde, så det er muligt at nyde en medbragt madpakke, mens man suger indtrykkene fra de mange urter til sig.

Størstedelen af haven er anlagt med lave firkantede bede, mens en mindre del af haven kaldet blindehaven, er anlagt med høje bede, og blindskrift på planternes navneskilte. Planterne som er i blindehaven er valgt specielt til denne del af haven, da de enten har en meget karakteristisk duft, eller fordi de er specielle at røre ved. Blindehaven er lige ved indgangen til urtehaven.

Over for blindehaven finder man Brohuset, som oprindeligt er opført ved Mørups plads i Aalborg. Huset har været brugt som billetkontor og som forhyringskontor. Da Limfjordsbroen blev åbnet i 1933, blev huset pillet ned og opført ved Fjordvangen i Nørresundby. I 1993 overtog kommunen huset, og Aalborg Tekniske Skoles elever pillede huset ned og genopførte det i urtehaven. Brohuset bruges som en lille købmandsbutik inde i urtehaven.

I bunden af urtehaven findes Raschgården, som også var der da haven blev anlagt i 1977 af Aalborg Kommune. Raschgården tilhørte fra 1821 til 1965 familien Rasch. I 1965 blev gården opkøbt af den tidligere Sundby-Hvorup Kommune for at bruge den til en lokalhistorisk samling.

Midt i urtehaven er Pibemagerhuset, som blev opført af pibemager Johan Adolph Rømer på Vestergade i Nørresundby i 1808. Pibemagerhuset blev pillet ned i 1952, og genopført inde i urtehaven mellem 1982 og 1986, og bruges nu til udstilling af piber og tekstiler.

Forsæt af F. Raschs vej og drej til venstre af Voerbjergvej indtil du skal dreje til højre af Forbindelsesvejen og igen til højre af Thistedvej til

7. Lindholm Kirke.

Kirkebygningen

Den vestre del af Nørresundby betjenes kirkeligt af Lindholm Kirke, der er bygget 1933-34 (indviet 23. september 1934) for midler, der for en dels vedkommende var tilvejebragt fra privat side, blandt andet ved tilskud fra Dansk Andels Cementfabrik. Det er en rød murstensbygning, tegnet af arkitekterne Posselt og Simonsen, Randers, med forbilleder i sengotiske landsbykirker, især fra øerne. Den består af kor, skib og tårn, alt med takkede blændingsgavle. Det indre har fire fag krydshvælv, og under bygningen er der en krypt, der benyttes som menighedslokale.

Kryds Thistedvej og gå ned af sidevejen, der ligger ret over for kirken, og gå langs det grønne område og Lindholm Å

Jollehavn ved Lindholm Å.

Forsæt til broen over Lindholm Å og drej til venstre af den asfalterede sti eller forsæt af grusstien

8. Bro over Lindholm Å.

Broen fører over åen til det rekreative område Lindholm Fjordpark med bl. a. en alternativ 6 hullers golfbane til fri afbenyttelse når ældresagen ikke selv benytter banen. Golfkøller kan lånes af ældresagen.

Området er i stor grad opfyldning stammende fra Andelscementfabrikken og senere planeret og delvist plantet til med træer. Der findes flere bænke i området. Stien rundt langs vandet giver fin udsigt til Egholm og det lavvandede område nord for Egholm.

Efter passage gennem Simens bygningen, der tidligere husede Siemens udviklingsafdeling af mobiltelefoner kommer du til lejlighedskomplekset "siloerne".

Ude på kajen står 8. "Phantomet" en statue af kunstneren Mogens Møller.

Kajen blev tidligere anvendt til udskibning af cement fra Andelscementfabrikken.

På hjemvejen langs fjorden kommer du forbi Lindholm Strandpark med den nye 9. badebro etableret i 2013.

På det grønne område nord for fjorden med udsigt til Lidl kan du se

Stenhunden

Skulpturen Cave Canem af Henrik Starcke blev købt for de penge som "Banken for Nørresundby og omegn" i 1968 skænkede i anledning af Nørresundby, Sundby-Hvorup og Egholm kommune sammenlægning. Den blev afsløret i 1970 og stod på brotorvet ved brolandingens bagende mod Aalborg, som en slags modvægt til Cimbrer Tyren. Sidenhen blev den flyttet til Lindholm Strandpark, og vender nu ansigtet mod Aalborg. Den skuer imod Aalborg og passer på sine bysbørn sundbynitterne.

Cave Canem er latinsk og betyder "pas på hunden" - underforstået at Aalborg Kommune skulle tage sig i agt for den nye fælles Nørresundby Kommune. Til trods for dette, blev Nørresundby Kommune alligevel en del af Aalborg Kommune i 1970 i forbindelse med kommunalreformen. Derefter fik hunden hurtigt ry for at være en advarsel til sønderfjords om ikke at komme for godt i gang.

I det største bassin på Sundby Brygge står bronzeskulpturen "Vikingætlinge" af kunstneren Hanne Varming.

Syd for bebyggelsen Mellem Broerne findes Egon Fischers ”Studie i form og tern” (Lille atomsky) og

”Havets Blå” af kunstneren Bjørn Kroman-Andersen

Lige før du kommer tilbage til Nørresundby Sejlklubs klubhus passerer byhaven. Den lille byhave er anlagt i 2005, tegnet af Stig Lennart Andersson Landskabsarkitekter. Haven er hævet over terræn, udført i materialer som asfalt, skaller af blåmuslinger og med vandkunst. Byhaven formål er at sikre en forbindelse mellem byen og fjorden.

Barkentinen Loa er den eneste af sin slags i Danmark. Den var færdigrestaureret i 2009. Den har sin vante plads øst for Limfjordsbroen.

Historien om Loa fra byggeriet i 1920-1922 og til i dag findes på skibets hjemmeside loa.dk.

